

STATION
HASSELT
NODIGT U UIT

~~1976~~

~~1976~~

~~1976~~

~~1976~~

~~1976~~

STATION
HASSELT
NODIGT U UIT

De Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen werd opgericht op 23 juli 1926 en wordt dus in 1976 vijftig jaren oud. Bij die gelegenheid worden verschillende feestelijkheden ingericht, waarbij ook het Hasseltse intensief is betrokken.

Teneinde de cliënteel een blik achter de schermen te gunnen en een deel van de activiteiten te tonen waarvan het publiek zich gewoonlijk geen rekenschap geeft, worden « opendeurdagen » georganiseerd in het station Hasselt.

ONTSTAAN EN GROEI VAN STATION HASSELT.

Op 5 mei 1835 werd er een ongehoord snelle rit gemaakt! De stoomlocomotief «De Pijl» leverde de enorme prestatie de afstand tussen Brussel (Groendreef) en Mechelen, zo'n 24 kilometer af te leggen in iets minder dan een uur!! «De Pijl» trok 7 wagens met banken, koetsen en berlines en dit «stalen monster» was de allereerste trein die reed op het Europese vasteland.

Vier jaar later werd het spoorvak Landen - Sint-Truiden ingehuldigd. Deze lijn werd doorgetrokken tot Hasselt door een partikuliere spoorwegmaatschappij en in gebruik genomen op 12.7.1847. Dit is dus de geboortedatum van het station Hasselt.

In 1856 werd door de maatschappij «Grand Central Belge» de lijn Hasselt - Munsterbilzen - Maastricht aangelegd en deze werd later gedurende lange tijd door de Nederlandse Staatsspoorwegen geëxploiteerd.

De maatschappij «Liègeois-Limbourgeois» voltooide in 1863 de verbinding van Hasselt naar Luik, door te Beverst aan te sluiten op de reeds bestaande spoorlijn Hasselt - Munsterbilzen.

Het jaar 1865 was eveneens belangrijk want de maatschappij «Grand Central» voltooide de lijn Hasselt - Diest - Aarschot - Antwerpen.

Dank zij de «Liègeois-Limbourgeois» werd de lijn Hasselt - Neerpelt - Eindhoven in dienst genomen in 1866.

De spoorlijn Hasselt - Maaseik vervulde in 1874 het huidige spoorweg knooppunt te Hasselt.

Achtereenvolgens werden de verschillende maatschappijen overgenomen door de Belgische Staat. De maatschappij «Liègeois-Limbourgeois» werd overgenomen in 1896, de «Grand Central» in 1897, de partikuliere maatschappij «St.Truiden - Hasselt» in 1900. Het duurde evenwel tot 1912 vooraleer de lijn Hasselt - Maaseik overging naar de «Belgische Staatsspoorwegen».

Ingevolge de wet van 23.7.26 werd de «Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen» opgericht.

Het eerste station in Hasselt kwam dus tot stand in 1847. Het gebouw werd opgericht ongeveer op de plaats waar nu de hof van het vervallen Casinogebruik gelegen is. De straatbenaming «Oude Statie» herinnert trouwens nog aan de vroegere toestand. Een tweede station werd gebouwd ter gelegenheid van de exploitatie van de lijn Hasselt - Maastricht vermoedelijk in 1856. Het was gelegen op de Luikersteenweg, bijna aan de overweg nummer 58.

De samenvloeiing van de verschillende spoorbanen vereiste een gemeenschappelijk station, kort bij de stadskern. Het werd opgericht in 1880 op de Bampsaan en het bleef in dienst tot bij de bouw van het tegenwoordige stationsgebouw, dat op 17.7.1964 in gebruik genomen werd. Het nieuwe gebouw wordt niet alleen ingenomen door de stationsdiensten (op het gelijkvloers) maar ook door het groepsbestuur.

Groep Hasselt van de N.M.B.S. omvat de provincie Limburg, een gedeelte van de provincie Antwerpen (Balen - Wezel, Balen - Werkplaatsen, Balen - Nete, Mol, Geel, Olen) en een gedeelte van de provincie Brabant (Landen, Tienen, Leuven, Aarschot, Diest).

ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE STATIONSINSTELLINGEN.

Het station Hasselt dankt zijn belangrijkheid aan zijn uiterst goede ligging op de samenloop van vijf verschillende lijnen :

- lijn 21 Hasselt - Landen (enkelspoor) : deze is geëlektrificeerd en geeft via lijn 36 verbinding met Brussel door rechtstreekse treinen;
- lijn 34 Hasselt - Luik met een aftakking te Beverst naar lijn 20 voor Maastricht en te Glaaien naar lijn 24 voor Montzen - Aachen;
- lijn 35 Hasselt - Leuven met een aftakking te Diest naar lijn 17 voor Tessenderlo/Beringen-Mijnen en te Aarschot naar lijnen 16/15 voor Lier - Antwerpen;
- lijn 15 Hasselt - Mol met een aftakking te Houthalen naar lijn 18 voor Neerpelt;
- lijn 21A Hasselt - As - Maaseik met een aftakking te As naar lijn 21B As - Eisden M.

Station Hasselt heeft een belangrijk reizigersverkeer. Voor de vorming en ontbinding van goederentreinen is het van een beduidende betekenis en bovendien beheert het een groot verzamel- en verdeelcentrum van stukgoederen (Centrum voor wegverkeer).

De totale lengte van de sporen bedraagt 27 659 meter. Er zijn 208 wissels die door elektrische motoren van moderne seinhuizen op afstand worden bediend met een eenvoudig drukknopsysteem. De overige wissels hebben uitsluitend betrekking op lokale instellingen en verbindingen. Deze worden ter plaatse bediend met handels.

Vier seinhuizen van het type «all-relais» zorgen voor een veilig treinverkeer in gans het station met inbegrip van de verscheidene vertakkingen. Al de seinposten beschikken over een luidsprekersinstallatie die toelaat op elk ogenblik mededelingen te kunnen doen die op gelijk welke plaats in het station kunnen gehoord worden. Zij kunnen bovendien kontakten nemen met elkaar en de naburige posten door een uitgebreid aantal telefonische verbindingen.

Er zijn zeven ontvangsporen voor reizigerstreinen waarvan er twee voorbehouden worden voor treinen in doorrit.

De overige sporen van het station zijn gegroepeerd in bundels :

- **bundel A** omvat 9 doodsporen voor lokaal verkeer, bediening van het centrum voor wegverkeer, bediening van de goederenkoer en voorbereiding van reeksen naar de klanten die over een spoor aansluiting beschikken;
- **bundel B** heeft 8 sporen waarvan 2 doodsporen; deze bundel dient uitsluitend voor het nazicht, het onderhoud en het uitwijken van reizigerstellen;
- **bundel C** bestaat uit 4 sporen, uitsluitend bestemd voor de ontvangst van goederentreinen voornamelijk voor lijnen 15 (Mol - Beringen - Houthalen) en 21A (Eisden-Mijnen - Waterschei - Winterslag);
- **bundel D** beschikt over 24 sporen waarvan 12 doodsporen; het is de sorteer- en vormingsbundel;
- **bundel Afwisseling** omvat 10 ontvangsporen voor goederentreinen die toekomen van lijnen 35 (Merelbeke - Schaarbeek - Antwerpen) en 34 (Montzen en Kinkempois).

HET REIZIGERSSTATION.

Het reizigersverkeer geschiedt over de zeven perronsporen, volgens een voorafbestudeerde dienstbestemming. Vanuit Hasselt zijn er zeer snelle, gemakkelijke en veelvuldige verbindingen naar Brussel via lijnen 21/36 en 35/36. Bijna al de treinen naar Brussel en verder naar Quévy of St.-Ghislain, rijden rechtstreeks vanuit Hasselt, zodat het overstappen te Landen beperkt blijft tot enkele uitzonderingen. Er zijn eveneens goede verbindingen met Luik via lijn 34 in rechtstreekse treinen of via lijnen 21/36 mits overstappen te Landen.

De verbindingen met de Kempen en het Maasland geschieden langs lijn 15 (Hasselt - Leopoldsburg - Mol) of lijn 21A (Hasselt - Waterschei - Eisden). Naar Neerpelt (lijn 18a) en Maastricht (lijn 21a) wordt de dienst verzekerd door een uitgebreid en aangepast autobusnet terwijl er eveneens vervangingsautobussen rijden op lijn 21 (Hasselt - Landen) en op lijn 35 (Hasselt - Diest). Tussen Hasselt en Antwerpen is er een snel vervoer verzekerd door de aanvullende autobuslijn 299.

Het openbaar vervoer wordt verder aangevuld door een groot aantal lijnen van de buurtspoorwegen (N.M.V.B.).

De belangrijkheid van het reizigersstation blijkt uit volgende sprekende cijfers :

Aantal treinen

Op zaterdagen		Op zondagen		Op werkdagen	
Vert.	Aank.	Vert.	Aank.	Vert.	Aank.
54	53	55	53	74	78

In de zomerperiode rijden bovendien talrijke extratreinen uit Hasselt naar Lourdes, Italië, Zwitserland ingevolge diverse aanvragen van inrichters.

Vermits het station gelegen is op het knooppunt van verschillende lijnen is het zowel voor het trein- als voor het autobusverkeer een zeer belangrijk aansluitingsstation.

Als eind- en beginpunt van spoorbaanvakken dienen er in het station Hasselt talrijke rangeringen uitgevoerd te worden aan de reizigersstellen. 's Nachts zijn er meer dan honderd rijtuigen uitgeweken. Hiermede worden de ochtendtreinen gevormd volgens een vastgestelde beurtregeling van de reizigerstellen. Vier van de perronsporen en de acht sporen van wijkbundel B zijn dan volledig bezet met reizigersmaterieel.

In de winterperiode worden deze rytuigen met stoom voorverwarmd. Hiertoe is er een vaste stookinstallatie voorzien die gelegen is tegenover het stationsgebouw aan de overzijde van de spoorinstellingen langs de «Spoorwegstraat». Door een uitgebreid net van leidingen dat vertakt is onder al de sporen van het reizigersstation is het mogelijk al de rytuigstellen aan deze centrale verwarming aan te koppelen.

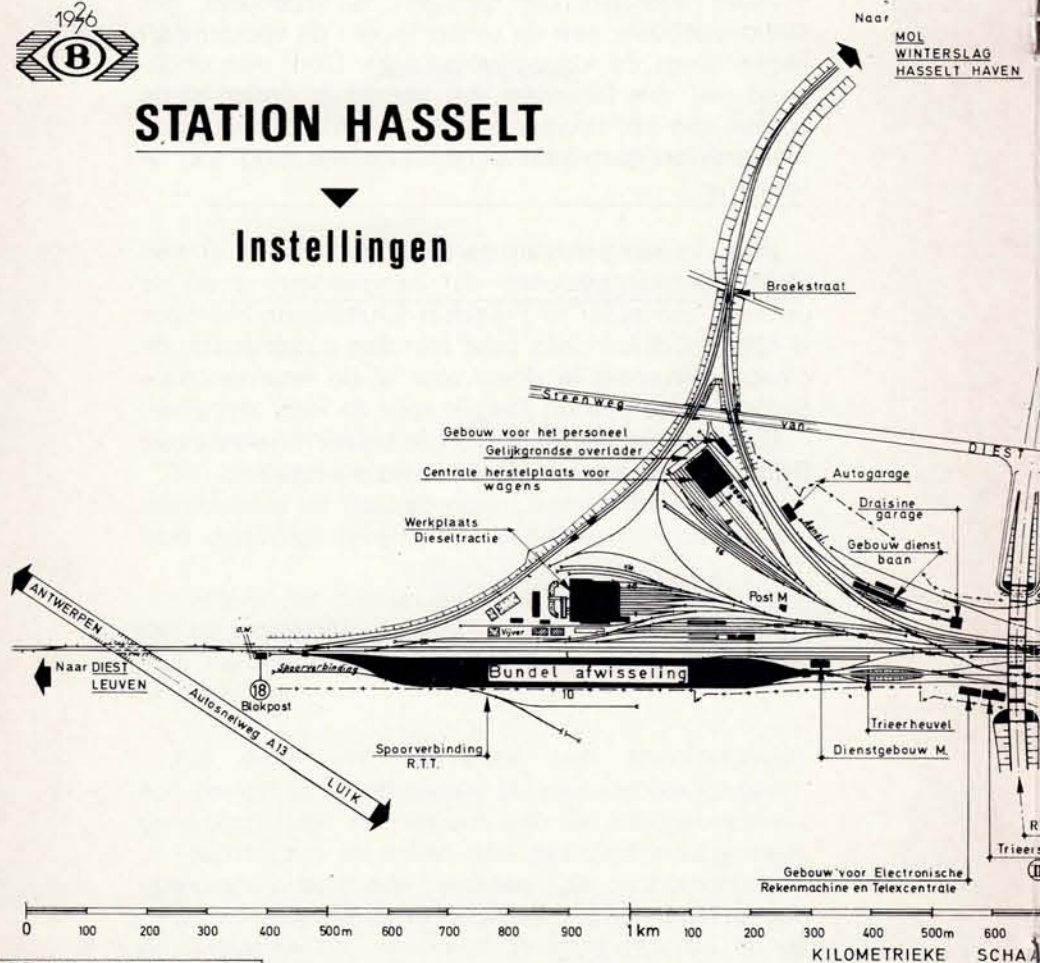
Aan de loketten van de reizigersdienst is er een plaatsreserveringstoestel dat aangesloten is op de centrale computer te Frankfurt (Duitsland). Hierdoor is het mogelijk in een paar minuten automatisch de plaatsreservering te doen voor al de internationale treinen bij vertrek uit België, voor de intercitytreinen in Duitsland en de internationale treinen bij vertrek uit Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland en Italië.

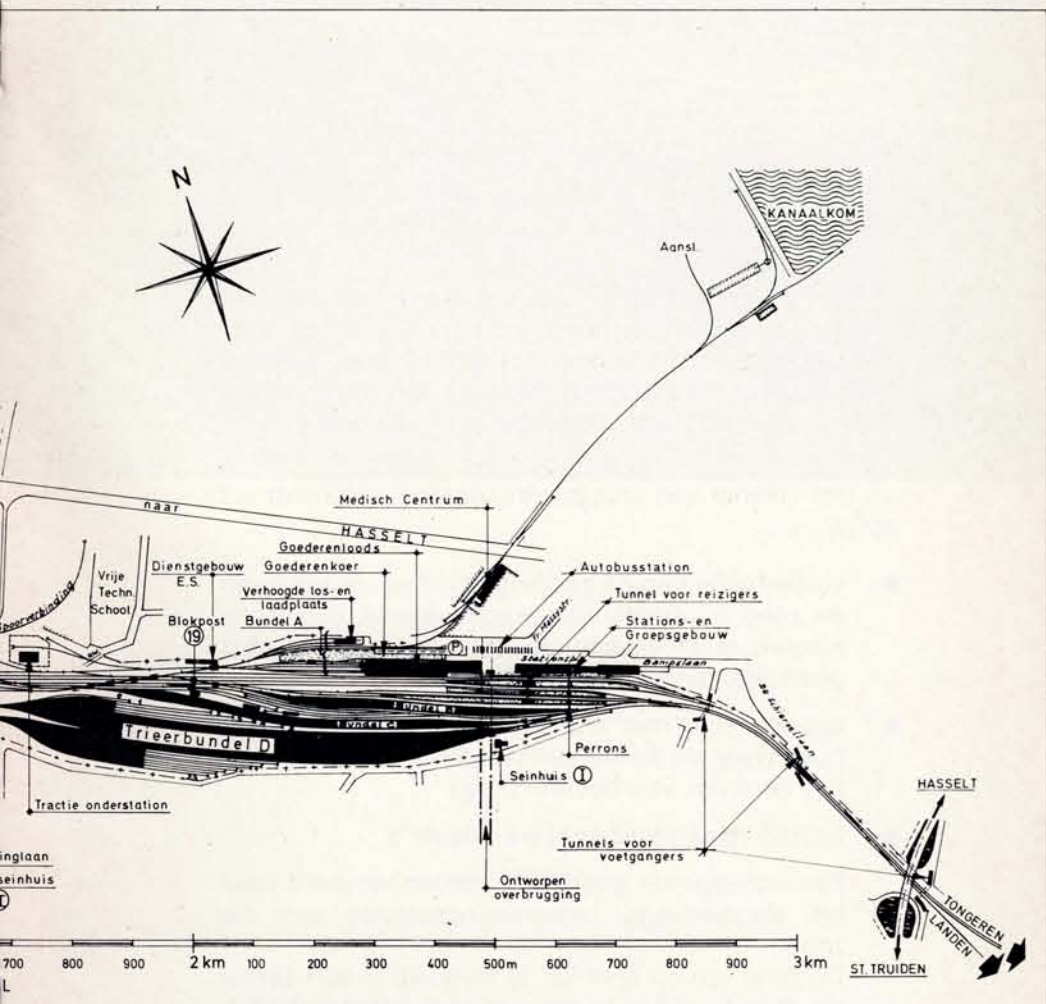

STATION HASSELT

Instellingen

HET CENTRUM VOOR WEGVERKEER.

In ons land zijn er 29 centra voor de verzameling en de verspreiding van het stukgoedverkeer.

Het «Centrum voor Wegverkeer» van station Hasselt is verzamel- en verdeelcentrum voor de ganse provincie Limburg, voor de gemeenten Landen, Walshoutem, Overwinden, Neerwinden, Attenhoven, Halle - Boeienhoven, Dormaal en Zoutleeuw.

Het vervoer van stukgoedzendingen geschiedt als volgt :

- verzameling van de zendingen in het centrum van de zone bij middel van vrachtwagens, die bij de klanten of in de stations van die zone het stuk goed afhalen;
- spoorvervoer met stukgoedwagens van het centrum waar de zendingen werden verzameld, naar het centrum van bestemming;
- bestelling aan huis, met vrachtauto's.

Kantoorliggende goederen worden vervoerd naar het aangevraagd bestemmingsstation van die zone.

De zone van elk centrum is verdeeld in een aantal «sectoren». Elke sector wordt door een vrachtauto bediend.

Een Centrum voor Wegverkeer is een voorbeeld van georganiseerd continuwerk. Het spoorvervoer tussen de centra geschiedt in de late namiddag en 's nachts. 's Nachts worden de zendingen in de loods van het bestemmingscentrum gelost en gesorteerd per sector. In de vroege ochtend worden ze in de bestelauto's geladen en tijdens de dag afgeleverd bij de klanten. Terzelfdertijd worden de zendingen bij vertrek afgehaald.

Nadat de vrachtauto's teruggekeerd zijn in hun centrum worden de zendingen bij vertrek gelost, voorzien van het herkenningnummer van het centrum van bestemming, gesorteerd en gegroepeerd in laadbakken of op laadplanken, om vervolgens te worden geladen in de stukgoedwagens die in de late namiddag langs het spoor naar het centrum van verspreiding worden verzonden met reizigers- of goederentreinen.

Om het laden en lossen van wagens en auto's te vergemakkelijken wordt er gebruik gemaakt van verschillende behandelingstoestellen.

Het 1 000 000 aantal zendingen geeft een sprekend beeld over de omvangrijkheid van het werk dat gepresteerd werd in het Centrum voor Wegverkeer Hasselt in 1975.

HET VORMINGSSTATION.

Voor het vervoer van wagenladingen is ons spoorwegnet verdeeld in een aantal zones. In elk van die zones is er een vormingsstation dat meerdere lijnen bedient. De N.M.B.S. bezit 13 vormingsstations.

Het vervoer van de wagens omvat principieel de volgende drie fasen:

- de verzameling van al de wagens van een bepaalde zone in het vormingsstation van die zone;
- het eigenlijke vervoer met volledige treinen en over bepaalde reiswegen van de groepen van wagens van het vormingsstation van verzameling naar het vormingsstation van verspreiding;
- de verspreiding tot in de stations van bestemming.

Om wagens van een station naar een ander te bevorderen worden ze eerst opgenomen in een verzameltrein. De verzameltrein bedient al de tussenstations van de lijn en voert de wagens af naar het vormingsstation van de zone. Vanuit dat vormingsstation worden ze verzonden naar het vormingsstation van de zone van bestemming. Tenslotte bereiken ze hun eindpunt met verdeeltreinen die vanuit het vormingsstation van de bestemmingszone vertrekken. Al de wagens waarvoor geen bijzonder vervoerplan voorgeschreven werd zijn onderworpen aan deze vervoersregeling.

Een vormingsstation beschikt over de nodige installaties en werkmiddelen om een groot aantal goederentreinen te ontvangen, te sorteren en te vormen. De sortering geschiedt meestal door heuveling, dit is het opduwen van de wagens door een rangeerlocomotief over een kleine heuvel, het loshangen van de schroefkoppeling tussen de wagens, juist vooraleer ze de heuveltop bereiken en de vrije loop van de wagens door middel van de zwaartekracht zodra ze over de heuveltop heen zijn. Ze worden vervolgens naar het gewenste spoor gericht door middel van een aantal wissels die voor elke wagen of groep van wagens in de vereiste stand worden geplaatst.

De wissels van de ontvangbundel «Afwisseling» en van de sorteerbundel «D» worden bevolen door een all-relaisseinhuis gecombineerd met een volledig automatische sorteerpost met statische elementen.

Station Hasselt heeft rechtstreekse verbindings-treinen zowel bij vertrek als bij aankomst met vormingsstations Merelbeke, Antwerpen-Noord, Schaarbeek, Montzen en Kinkempois.

Op een gewone werkdag doen meer dan honderd normale goederentreinen het vormingsstation Hasselt aan.

Jaarlijks worden er gemiddeld 250 000 wagens gesorteerd.

Het opstellen van de nodige sorteernota's, het opzoeken van gegevens in verband met de wagen-beweging, het leveren van statistieken en het opstellen van de listings bij vertrek gebeurt in het computercentrum.

DISPATCHINGDIENST.

Het spoorwegnet is ingedeeld in verschillende groepen die bepaalde spoorlijnen bevatten. In de zetel van iedere groep beschikt men over een gewestelijk dispatchingcentrum. Een centrale dispatching is gevestigd bij het hoofdbestuur te Brussel.

De dispatchingdienst van groep Hasselt controleert de volgende lijnen :

- Leuven - Aarschot - Hasselt - Tongeren;
- Lier - Aarschot;
- Mol - Leopoldsburg - Hasselt;
- Hasselt - Sint-Truiden - Landen;
- Hasselt - Eisden-Mijnen;
- Winterslag - Bilzen.

De dispatcher is door een bijzondere telefoonkring met al zijn correspondenten verbonden. Deze kring dient uitsluitend voor het wisselen met de dispatcher van de mededelingen betreffende het treinverkeer en de verdeling van het rollend materieel.

Op de belangrijke spoorlijnen zijn daarenboven om de 1500 meter telefoontoestellen opgesteld, ten dienste van treinwachters, treinbestuurders en andere bedienden om aan de dispatcher de voorvallen te melden die zich buiten de stations voordoen, hetgeen de dispatcher toelaat snel de gepaste maatregelen te nemen in verband met het treinverkeer.

Van elke spoorlijn beschikt de dispatcher over een typegrafiek waarop al de treinritten volgens de voorgeschreven dienstregeling zijn aangegeven.

Hij tekent op een zelfde grafiek de werkelijke voorstelling van de rit der treinen volgens de aankondigingen die hij van de lijnposten ontvangt en bekomt aldus een algemeen overzicht van het verkeer op de lijn hetgeen hem toelaat het treinverkeer te regelen.

In totaal verschaft de N.M.B.S., alle diensten inbegrepen, te Hasselt werkgelegenheid aan meer dan 1 400 werknemers.

Station Hasselt staat tot uw beschikking en kan telefonisch bereikt worden :

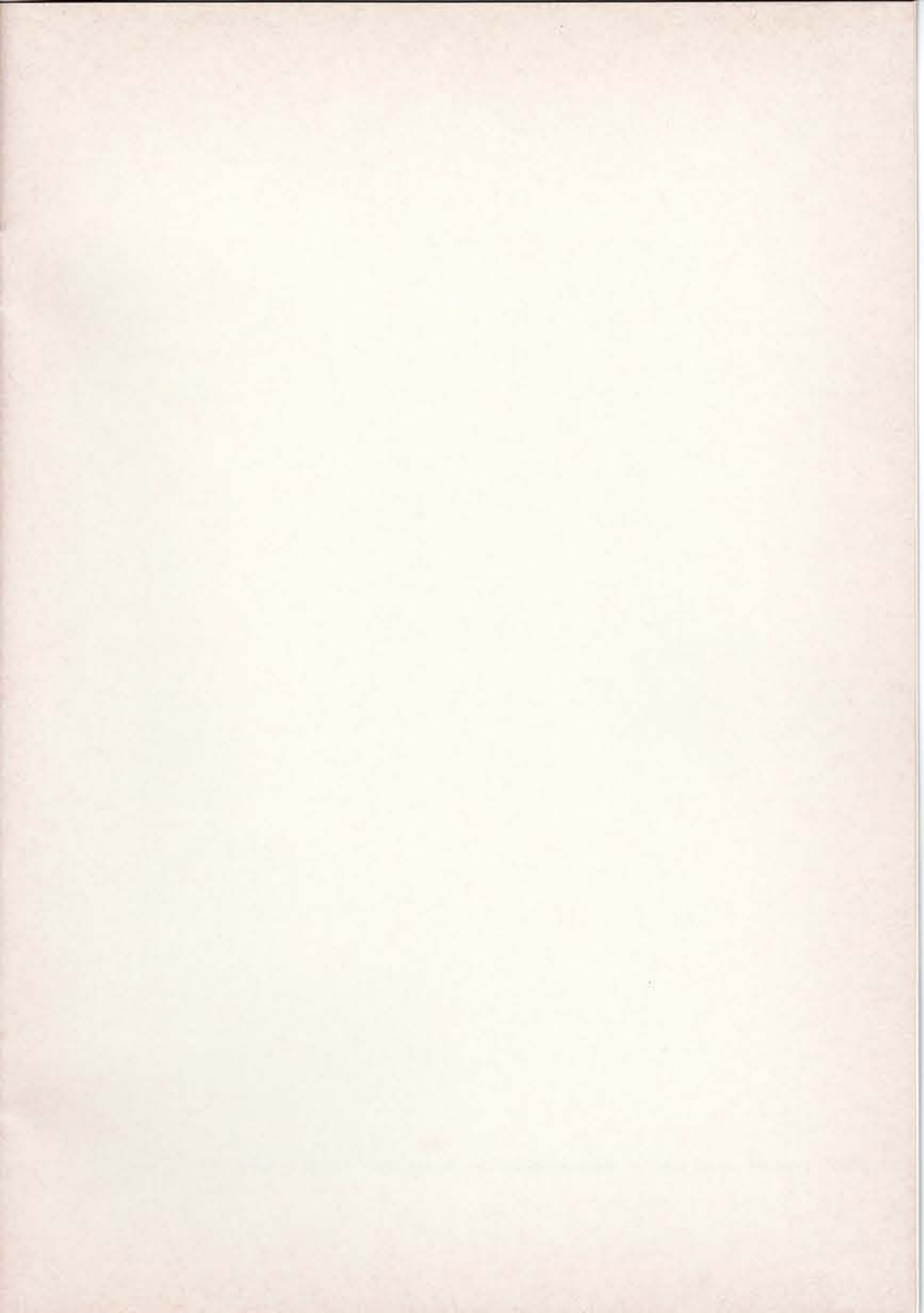
	Toestel	Binnen- post
Algemeen telefoonnummer :	011/22.11.01	
Eerste stationschef		200
Eerste adjunkt-stationschef		201

Goederendienst

Bureauchef		130
Inlichtingen - betwiste zaken		
Aankomst		222
Vertrek		274
Dienst voor afhaling aan huis		223

Reizigersdienst

Plaatsbespreking + inlichtingen		195 of 367
---------------------------------	--	---------------

1926

1926

1926

1926

1926

